

nosti, že by bylo protismyslným, pokládati za prokázaný opak, nebo nepojímati za prokázané skutečnosti, které z provedených důkazů vyplývají s největší dávkou pravděpodobnosti. Neméně odůvodněna jest další povšechná výtka zmateční stížnosti, že se v rozsudku opětovně uplatňuje snaha, vysvětliti různé okolnosti a zjevy, nasvědčující dle názoru zmateční stížnosti věrohodnosti svědecké výpovědi H-ovy jakýmsi jiným, v rozsudkových důvodech z pravidla ani neobjasněným způsobem, kdežto výsledkům jistých důkazů ve zmateční stížnosti jednotlivě uvedených přikládá se v rozsudku důsledně a výhradně význam obžalovaným příznivý, při čemž ponechává se stranou možnost, že připouštějí také výklad jiný, mluvící pro věrohodnost svědecké výpovědi H-ovy.

Konečně stížnost rovněž všeobecně a to opět právem vytýká, že se v rozsudku sice uvádějí jednotlivé skutečnosti, které dle názoru nalézacího soudu stačí proti věrohodnosti svědka H-a, že se však v něm nevysvětluje a neodůvodňuje, proč skutečnosti ty mluví proti jeho věrohodnosti a že se v rozsudku ponechávají neuváženými četné výsledky průvodního řízení, v nichž svědecké údaje H-ovy nacházejí oporu a vysvětlení a jež nasvědčují jich věrohodnosti. Je sice pravda, že dle § 285 tr. ř. rozhoduje soud o otázce, dlužno-li tu kterou skutečnost pokládati za prokázanou, nikoli dle zákonných pravidel průvodních, nýbrž jen dle volného přesvědčení. Než dle téhož ustanovení zákonného je povinností soudu, průvodní prostředky v příčině jich věrohodnosti a důkazní síly jak jednotlivě tak v jich vnitřní souvislosti pečlivě a svědomitě zkoumati, ono přesvědčení pak má si soud zjednávatí svědomitým zkoumáním v š e c h průvodů, nejen těch, které byly předneseny pro obžalovaného, nýbrž i těch, které předneseny byly proti němu. Jde tu o důsledné provedení základní zásady trestního řízení, vytčené v § 3 tr. ř., dle níž všem úřadům, činným v řízení tom, je na okolnosti, sloužící k usvědčení obviněného a k jeho obhájení, bráti zřetel se stejnou pečlivostí. Této stěžejní zásadě trestního řádu a z ní vyplývající povinnosti soudu, vytčené v § 258 tr. ř. přičítá se postup nalézacího soudu ve směrech shora naznačených. Rozsudek nelze ušetřiti výtky jisté jednostrannosti, vytýkané mu zmateční stížností, které ospravedlniti nelze ani s hlediska zásady, ovládající arci rovněž veškeré řízení trestní, že totiž v pochybnostech zaujati jest vždy stanovisko, příznivější obžalovanému. V rozsudku označen je sice celý stav věci jako nevyjasněný, avšak to zavinil, jak případně namítá zmateční stížnost, právě onen nenáležitý postup nalézacího soudu. Je pak jen přímým důsledkem tohoto od základu pochybeného postupu nalézacího soudu, že rozsudek v jednotlivostech svého zjišťování a svých skutkových závěrů stížen je řadou vad, činicích jej zmatečným dle čis. 5 Šu 281 tr. ř., jak zmateční stížnost, rozebírajíc postupně jednotlivé body rozsudkového zjišťování a pojící se k nim úvahy, právem vytýká. Tyto vady pak dotýkají se vesměs skutečností, které mohou míti rozhodný význam pro posouzení otázky, kterou sám nalézací soud učinil v rozsudku stěžejní otázkou rozhodnutí celého případu, totiž otázky věrohodnosti svědka Miloslava H-a.

Čís. 922.

Zpronevěra v úřadě či podvod? Skutková podstata zpronevěry není vyloučena možností okamžité náhrady.

Ustanovení § 262 tr. ř. neplatí v řízení porotním. Otázka hlavní musí se vždy i co do právního posouzení přimýkati k obžalobě. Soudu jest však volno dáti porotcům otázku eventuální, byly-li tvrzeny, po případech již ve spise obžalovacím, okolnosti, jež by svědčily o tom, že jde o jiný trestní čin, jenž není trestnějším, než trestný čin, uvedený v obžalobě.

(Rozh. ze dne 15. září 1922, Kr I 1276/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku porotního soudu v Chebu ze dne 2. listopadu 1921, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem zpronevěry v úřadě podle § 181 tr. zák., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc krajskému jako porotnímu soudu v Chebu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Zmateční stížnost uplatňuje důvody zmatečnosti čís. 5 a 6 § 344 tr. ř. Prvý důvod zmatečnosti spatřuje stěžovatel v tom, že porotní soud zamítl obžalobcův návrh, aby slyšen byl jako svědek Josef S. o tom, že je již po léta v poměru velmi přátelském k obžalovanému, že byl ochoten kdykoli obžalovanému vypomoci a k jeho žádosti poskytnouti mu podporu nebo půjčku a že o své újmě dal manželce obžalovaného 1000 K, jakmile se dozvěděl o jednání obžalovaného. Zmateční stížnost dovozuje, že výsledek tohoto důkazu byl by býval závažným jak pro objektivní, tak i pro subjektivní skutkovou podstatu zpronevěry. Stížnost je na omylu, tvrdí-li že skutková podstata zpronevěry je objektivně vyloučena možností okamžité náhrady, tedy i tím, že pachatel je s to, opatřiti si kdykoliv prostředky k náhradě od třetí osoby, jakož i, tvrdí-li, že tato možnost vylučuje po subjektivní stránce zlý úmysl, pojmem zpronevěry vyhledávaný. Pojem zpronevěry nepožaduje po stránce objektivní než bezprávné zadržení neb osvojení si věci svěřené, a po stránce subjektivní než vědomí pachatele, že jednal bezprávně. Obžalovaný výslovně doznal, že věděl, že jedná bezprávně, vyžaduje si vkladní listy, vybíraje peníze a spotřebuje je pro sebe, jakož i že věděl, že není oprávněn, aby tak učinil. Dalšího zlého úmyslu — jakého stížnost ostatně ani nenaznačuje — skutková podstata zpronevěry nevyhledává; zejména úmyslu pachatelova, způsobiti trvalou škodu nebo opatřiti si neoprávněný užitek, takže je lhostejno, mohl-li obžalovaný zpronevěřené peníze kdykoliv ihned nahraditi. Ostatně však obžalovaný ani sám netvrdil, že peníze měl k okamžité dispozici. Svědek S. by mu byl mohl potvrditi pouze, že by mu byl peníze poskytl, záviselo to proto teprve od rozhodnutí S-ova a jeho dobré vůle, zdali žádané peníze by obžalovanému poskytl čili nic. Nedisponoval tedy obžalovaný penězi k náhradě zpronevěřených obnosů potřebnými, nýbrž osoba třetí, od jejíž libovůle záviselo, zda peníze obžalovanému dá čili nic. Jest proto již z toho důvodu nabídnutý důkaz bezvýznamným a byl proto právem zamítnut. Co se týče důvodu zmatečnosti dle § 344 čís. 6 tr. ř. nelze zmateční stížnosti přisvědčiti, pokud tvrdí, že porotní soud měl již při kladení otázky hlavní podle § 262 tr. ř. dáti výraz okolnostem, v hlavním přelíčení na jevo vyšlým a skutkovou podstatu podvodu odůvodňujícím, tím způsobem, že měla býti dána toliko jediná otázka hlavní znějící na zločin

podvodu. Stěžovatel přehlíží, že ustanovení § 318 tr. ř. jest ustanovením speciálním, platícím pro řízení před soudy porotními, kdežto ustanovení § 262 tr. ř. jest obsaženo v XVIII. hlavě tr. ř. a může podle § 311 tr. ř. platiti jenom potud, pokud ve hlavě XIX není ustanoveno něco zvláštního. Zvláštní ustanovení jest právě v § 318 tr. ř. Nesprávnosti názoru stěžovatelova nasvědčuje také stylisace § 318 tr. ř., a § 262 tr. ř., neb § 318 tr. ř. má podstatně stejné znění s druhým odstavcem čís. 2 § 207 tr. ř., jenž jedná o obsahu obžaloby, takže již takto na jevo jde souvislost otázky hlavní s obsahem obžalovacího spisu. Předmětem otázky hlavní je dle § 318 tr. ř. čin trestný, na kterém zakládá se obžaloba, t. j. spis obžalovací, který dle § 207 tr. ř. neuplatňuje pouze trestnost určitého skutkového děje (§ 207 čís. 1), nýbrž uplatňuje též určitý právní názor tím, že uvádí veškeré zákonné známky trestného činu, zákonné jeho pojmenování a ona místa zákona trestního, jichž použití se navrhuje (§ 207 čís. 2 a 3 tr. ř.). Důsledkem zásady obžalovací jest, že celý tento obsah obžaloby musí býti vyřízen a že tedy výrokem porotců a na něm se zakládajícím rozsudkem soudním musí býti rozhodnuto o tom, je-li obžalovaný vinen tím trestným činem, jejž mu přičítá obžaloba. Z toho vyplývá, že otázka hlavní nemůže býti dána jinak, než podle obžaloby, že otázka hlavní musí souhlasiti s tvrzením obžaloby, jak co do konkrétního skutkového děje, tak co do zákonných známek trestného činu. Možnost, aby — obdobně jak činí nalézací soud vedle ustanovení §§ 262, 267 tr. ř. — při právním hodnotění skutkového děje uplatnili právní názor, odlišný od právního názoru, jenž vyjádřen je v obžalobě, poskytuje se porotcům cestou § 320 tr. ř. naznačenou; domnívá-li se tedy porotní soud, že skutek obžalobní je jiným činem trestným, než za jaký jej pokládá obžaloba, sluší dáti otázku eventuální. Obžaloba zněla na zločin zpronevěry v úřadě dle § 181 tr. zák.; poněvadž tedy hlavní otázka musí se krýti jak co do předmětu, tak i obsahu se spisem obžalovacím t. j. musí zníti nejen na týž čin, nýbrž i též na tutéž kvalifikaci, jaká jest obsažena ve spise obžalovacím, byla porotním soudem dána správně hlavní otázka na zločin zpronevěry v úřadě a nikoli na zločin podvodu, neb vyhovovala tak úplně znění obžalovacího spisu. Může tedy při rozhodování o zmatečnosti podle čís. 6 § 344 tr. ř. jíti jenom o to, měla-li vedle uvedené otázky hlavní porotcům dána býti i eventuální otázka na zločin podvodu. Podle poslední věty § 320 tr. ř. jest dáti porotcům eventuální otázku, jestliže byly tvrzeny skutečnosti, které předpokládají jejich pravdivost, odůvodňují podřadění trestného jednání, z něhož je obžalovaný vinen, pod jiný trestní zákon, který není přísnější než onen v obžalovacím spise uvedený. Úkol, který jest tímto zákonným ustanovením vložen na porotní soud, vyvěrá právě z poměru ustanovení § 318 tr. ř. a § 262 tr. ř. Dle § 262 tr. ř. jest povinností nalézacího soudu čin, pro nějž obžaloba vznesena, zkoumati podle veškerých jej provázejících okolností a se všech stavem věci se podávajících hledisek. Tutéž povinnost má soudce v řízení porotním; jsa — jak shora uvedeno — vázán z důvodů procesuálních, zažalovaný čin porotcům ke zodpovědění přivést v tom právnickém utváření, které mu přikládá obžaloba, musí přece, jestliže dle výsledků hlavního přelíčení použití jiného právního stanoviska je na snadě, se postarati o to, aby porotcům a soudnímu dvoru porotnímu byla zachována možnost podrobiti čin obžalovaného posouzení i s tohoto jiného, od obžaloby odchylného

právního hlediska. Této úlohy se soudce zhostí právě tím, že dá porotcům k zodpovědní otázku eventuální dle § 320 tr. ř. V tomto případě porotní soud úkolu svému nedostál a zmateční stížnost právem si na to stěžuje. Podle obžalovacího spisu a tvrzení obžalovaného, jakož i svědků P-a a K-a vylákal obžalovaný jako soudní oficiál okresního soudu v roce 1920 na vrchním oficiálu Antonínu P-ovi, vedoucím peněžní knihu tohoto soudu, nepravdivým udáním, že mu má vydati vkladní listy, jím jmenované, jelikož při líčení je listů zapotřebí a že budou vydány, celkem 5 vkladních listů úhrnem na 2679 K 50 h, tyto vklady pak vyzvedl a peněz pro sebe upotřebil. Již v obžalovacím spise bylo tedy tvrzeno v souhlasu s ostatními výsledky přípravného vyšetřování, že stěžovatel listivě předstíral Antonínu P-ovi soudcovský příkaz, by mu vkladní listy byly vydány, a rovněž rozšířením obžaloby při hlavním přelíčení bylo pak tvrzeno, že stěžovatel padělal písemný soudcovský příkaz na vydání vkladního listu na 466 K 45 h, a, předloživ jej Antonínu P-ovi, žádal vydání příslušného vkladního listu, dále, že Antonín P. byl jak zmíněným ústním nepravdivým udáním, tak i padělaným písemným příkazem, posléze uvedeným, v omyl uveden a vkladní listy obžalovanému vydal, a že pak obžalovaný vklady vyzvedl a si ponechal. Hledíc ke všem zmíněným okolnostem zabýval se již obžalovací spis řešením otázky, zda jde o podvod či o zpronevěru v úřadě, a rozhodl se pro druhou případnost, klada důraz nikoliv na podvodné jednání, kterým se stěžovatel zmocnil vkladních listů, nýbrž na konečný výsledek podvodného jednání, totiž na to, že obžalovaný realizací vkladních listů teprve dosáhl úplné moci nad vybranými penězi. Obžalovací spis, posuzuje celé jednání obžalovaného od okamžiku, kdy se dostavil k Antonínu P-ovi se žádostí o vkladní listy až do okamžiku, kdy vkladní listy realizoval, jako celek, vycházel patrně z úvahy, že pro otázku právní kvalifikace činu jest rozhodnou pouze okolnost, kterou částí činnosti obžalovaného byla zamýšlená jím škoda přímo způsobena. Lze zatím stranou ponechati, zdali tento právní názor obžalovacího spisu jest správným čili nic; tolik však nutno připustiti, že, i když se celé jednání obžalovaného posuzuje jako celek, jest dána možnost, zdůrazniti právě jinou složku tohoto jednání obžalovaného, než učinil spis obžalovací, a pokládati za hlavní činnost listivě předstírání, pokud se týče padělání soudcovského příkazu na vydání vkladních listů a vzbuzení omylu u Antonína P-a. V tomto případě bylo by pak kvalifikovati čin obžalovaného jako zločin podvodu (§§ 197, 199 lit. b), d) tr. zák. Byly zde tedy již v obžalovacím spisu samém tvrzeny okolnosti, které odůvodňovaly i jinaké posouzení trestního případu, než jak bylo obsaženo ve spisu obžalovacím a byl proto soudní dvůr porotní dle § 320 tr. ř. přímo povinen dáti žádanou obhájcem otázku eventuální. Odůvodnění usnesení, kterým byl návrh obhájcův zamítnut, nemůže vůči předeslaným úvahám obstáti. Pokud porotní soud své usnesení opírá o to, že obžalovaný popřel úmysl něhoko poškoditi, a že tedy ve zodpovídání se obžalovaného samém není obsaženo tvrzení této podstatné náležitosti skutkové povahy podvodu, přehlíží porotní soudní dvůr, že § 320 tr. ř. nepožaduje jako podmínku otázky eventuální, by obžalovaný sám okolnosti, dle § 320 tr. ř. rozhodné, tvrdil, nýbrž že stačí, když okolnosti takové byly tvrzeny (*»sind Tatsachen behauptet worden«*), jinými slovy, vyskytly-li se okolnosti takové. Další odůvodnění porotního dvoru soudního, jež v podstatě se přimyká

odůvodnění spisu obžalovacího, jest vyvráceno úvahami shora uvedenými. Podotknouti by bylo ještě, že při dání eventuální otázky ovšem nebude porotní soud vázán jenom návrhem obhájcovým, nýbrž, poněvadž eventuální otázka jest rovněž otázkou viny, musí položit otázku tak, by obsahovala veškeré známky zločinu podvodu, který právě možno snad pokládati na základě okolností při hlavním přelíčení tvrzených za dokázaný, tak jak by naň poukazovaly výsledky hlavního přelíčení, tedy v tomto případě veškeré známky podvodu podle §§ 197, 199 lit. b), d) a 203 tr. zák. Navrhovaná eventuální otázka jest ku prospěchu obžalovaného, ježto zločin, z něhož je viněn, byl spáchán v roce 1920, tedy za platnosti opatření Stálého výboru ze dne 4. srpna 1920, čís. 480 sb. z. a n., které v § 3 ukládá porotnímu soudu, by porotcům položil otázku podle § 322 tr. ř., a tímto způsobem zjistil, zda použití jest sazby, uvedené v § 1 téhož zákona. U zločinu zpronevěry v úřadě nemůže však býti o změně trestní sazby vůbec řeči, poněvadž § 1 citovaného opatření ohledně zpronevěry uvádí toliko trestní sazbu § 184 nikoli však také trestní sazby § 182 tr. zák. a může tedy obžalovaný, bude-li zodpovězena toliko otázka eventuální na zločin podvodu, po případě dosíci nižší trestní sazby, nežli jest uvedena v § 182 tr. zák.

Čís. 923.

Není třeba, by svěření (§ 183 tr. zák.) stalo se v každém případě přímo, stačí důvěra oprávněného, že pachatel s penězi za něho převzatými naloží ve smyslu jeho přání. Zpronevěra spáchaná společníkem na jmění společnosti.

(Rozh. ze dne 16. září 1922, Kr I 730/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného Alfreda F-a do rozsudku krajského soudu v České Lípě ze dne 18. května 1921, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem zpronevěry dle §§ 183, 184 věta třetí tr. zák.

Důvody:

Proti odsouzení pro zpronevěru namítá stížnost, dovolávajíc se § 281 čís. 9 a) tr. ř., po stránce právní, že jde o pouhý poměr civilně právní, ježto stěžovatel vedl obchod pod vlastním jménem, na totéž jméno konal objednávky a obchody a byl oprávněn přijímati peníze a disponovati vkladem u poštovní spořitelny, pročež nebyly mu prý ani peníze za motor poukázány nikým »svěřeny«, jak § 183 tr. zák. předpokládá. Než tu sluší poukázati na zjištění rozsudku, že stěžovatel vešel s poškozeným Rudolfem H-em v obchodní spojení za účelem obchodování s elektrickými předměty, ovšem pod jménem »Alfred F.« a pod vedením tohoto, při čemž však provozovací kapitál zjedнан byl H-em zápůjčkou od Benjamina K-a, a že každý z těchto tří participovati měl na čistém výnosu 30 proc. Šlo tedy ve skutečnosti o obchodní společnost, jejíž obchody vedl na společný účet stěžovatel. Peníze, za prodané zboží stržené, byť i docházely na adresu stěžovatele Alfreda F-a, nebyly jeho majetkem, nýbrž majetkem všech tří účastníků na společném obchodu, aspoň pokud jde